

קול צופיך

מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

בחוקותי - תשנ"ח - מאת מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

השיעור לעילוי נשמת :

מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

פרשת השבוע : בחוקותי

השיעור נמסר ע"י הרב מרדכי אליהו זצוק"ל, בשנת תשנ"ח.

הלכות בשר וחלב

כבוד מעלת הרבנים היקרים והנכבדים, כבוד הקהל הקדוש, המאזינים, הצופים.

השבוע אנחנו נקרא בפרשת 'אם בחוקותי' שמתחילה בברכות. אם בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם, אומר רש"י: "אם בחוקותי תלכו - יכול זה קיום המצוות, כשהוא אומר ואת מצוותי תשמרו הרי קיום המצוות אמור, מה אני מקיים אם בחוקותי תלכו? שתהיו עמלים בתורה. ואת מצוותי תשמרו - הוו עמלים בתורה על מנת לשמור ולקיים".

עמל של תורה זה גם כן דרגה חשובה. ללמוד תורה זה חשוב, אבל **לעמול ולהבין מה שכתוב בתורה, לעמול ולהתעמק בדברי התורה זה מעלה מיוחדת**. כשבאה התורה ואומרת 'אם בחוקותי תלכו', דעו לכם, אתם רוצים ללמוד תורה - אדם לא ישכב במיטה וילמד תורה, אלא צריך לעמול ולהתעייף ולהתייגע בכדי להבין את דברי התורה. ועל כן באה התורה ואומרת: 'אם בחוקותי תלכו'.

ה"אור החיים" הקדוש - אומר על הפסוק 'אם בחוקותי תלכו' ארבעים ושניים פירושים. וידוע המעשה, ידוע, שהוא היה מעבר למעבר סמבטיון, ולא ידעו שהוא ה"אור החיים" הקדוש, ובהתחלה לקחו אותו כאדם פשוט, וכשבא הרב ואמר: אני ראיתי בעולם האמת, בשמים, שאומרים חידושי תורה מהגאון המפורסם הגאון העצום ה"אור החיים הקדוש", שם שמעתי פירוש על 'אם בחוקותי' עשרה פירושים ושכחתי ארבעה מהם, אמר לו: אני אגיד לך מה אמר חיים בן עטר... התרגז עליו הרב ואמר לו: ככה אומרים חיים בן עטר?! בשמים אומרים דברי

תורה משמו ואני אומר דברי תורה משמו ואתה אומר ככה?! עד שבסוף בסעודה שלישית אמר הרב: עלתה נשמת ל שמים ושמעתי בשם הקדוש הצדיק הרב הגאון רבי חיים בן עטר כך וכך פירושים וחסרים לי כך וכך פירושים, אמר לו: אני אגיד לך, אמר לו: מה תגיד לי? אמר לו: אני אגיד לך מה שאמר חיים בן עטר. התרגז עליו הרב ושם אותו בבית סוהר עוד ביום שבת. במוצאי שבת הרב עושה הבדלה ורוצה להבדיל, ואמר "ברוך המבדיל בין קודש לחול" ואמרו לו אתה לא יכול להבדיל כל עוד שהיהודי שבבית הסוהר לא יבדיל, אמר הרב: מיהו אותו יהודי? אמרו לו הלא הוא הרב הצדיק הגאון הגדול ה"אור החיים" הקדוש והוא נמצא אצלך בבית סוהר! הלך הרב וביקש ממנו מחילה וסליחה על מה ש...

ארבעים ושניים פירושים (!) אי אפשר לומר את כולם, לכן נאמר רק חלק מהם.

בפירוש י"ד, יש לו פירוש שכתוב כך: זאת התורה לעולה למנחה, ודרשו חז"ל, אדם שעוסק בפרשת עולה מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב עולה, שנאמר ונשלמה פרים שפתינו. ולא זו בלבד, אלא כל מצוה ומצוה שאדם לא יכול להשיג אותה, אם אדם לומד את המצוה - כאילו עשהה. זאת אומרת שאם אדם לומד פרשת חטאת, כאילו קיים חטאת, עולה - כאילו הקריב עולה, ואם אדם אין לו בן ראשון אלא נולדה לו בת ורוצה לקיים מצות פדיון, מה הוא עושה? קורא בפרשת פדיון, ונחשב לו כאילו קיים את הפדיון. כל מה שאדם קורא בתורה - זה חשוב כאילו קיים את המצוה. וזה "כאילו", זה לא ממש קיום המצוה אלא כאילו.

אז אומר הרב, זה הפירוש: אם בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו, אם אדם לומד תורה בחוקות התורה ומחכה ומצפה מתי יקיים את המצוה הזאת, והוא כמו לשון: ואבי שמר את הדבר - ציפה לדבר, אז "ועשיתם אותם" - כאילו שאתם עשיתם את המצוה. הוא האריך ואני רק מקצר.

קול צופיך

מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

בחוקותי - תשנ"ח - מאת מאת מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

אדם לומד זוהר, לא מבין מהזוהר כלום – הנשמה שלו מבינה! אבל אם למדת, עמלת, תקבל שכר.

אחרי זה כתוב: "ונתתי גשמיכם בעתם, ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו". אומר רש"י, הרי כתוב "ונתנה הארץ יבולה", על כן הארץ נתנת יבולה גם לירקות וגם לעצים! הכל! מה זה "ועץ השדה יתן פריו"? אומר רש"י: ועץ השדה יתן פריו – הן אילני סרק שעתידים לעשות פירות. יש אילנות שנותנים פירות ויש אילן סרק שלא נותן פירות, אומר – אם 'בחוקותי תלכו' אז ולעתיד לבוא גם אילני סרק יתנו פירות.

זאת אומרת – יש אנשים שלומדים תורה, ויש אנשים שאין להם תורה – כלום! ריקים! לא שיש להם ריח רע, לא שהפירות שלהם סם המות, אלא ריקים! האנשים ה"ריקים" האלה – לעתיד לבוא – עתידים אילני סרק שבארץ ישראל, גם אדם שלא למד תורה – יראה את התורה, האוירה של התורה, הקדושה של התורה, גם הוא יתן פירות, גם הוא ילמד ויתן פירות.

ועל כן כתוב בארבעת המינים, שאנחנו לוקחים את האתרוג שהוא חשוב, את הלולב, הדס וערבה. ערבה – אין בה כלום! לא טעם ולא ריח, אין בה כלום, אבל זה חשוב, והיא מתחברת לאתרוג וזה חשוב מאוד.

אבל לא לוקחים בתוך ארבעת המינים עץ עם ריח רע, הרדופני או משהו אחר, זה אי אפשר לחבר אותו, אדם שיש לו ריח רע – אדם (אחר) בורח ממנו ולא מתחבר אליו. ועל כן אמר "ועץ השדה יתן פריו".

ואחרי זה נאמר: "ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד". לפני כן נאמר "ואכלתם לחמכם לשובע וישבתם לבטח בארצכם". ועוד הפעם חוזר: "ונתתי שלום בארץ". אז יש על זה שלושה פירושים:

בפירוש ל"ג אמר בערך בכיוון הזה: עוד יתבאר הפסוק על כללות המצוות. אדם, כשמקיים מצוה – חייב לקיים אותה כהלכתה, בדקדוקיה וטעמיה, לא כל אחד ואחד יכול לקיים את המצוה בדקדוקיה וטעמיה, ואפילו לדעת האר"י הקדוש צריך גם לכוון כוונות בזה עד שאדם מקיים את המצוה. הוא לא מקיים מצות קריאת שמע, וכי אנחנו יכולים לקיים את המצוה בדקדוקיה ובטעמיה? אדם מקיים מצות מעשר, הפרשת מעשר, יכול אדם לדעת את כל העומק של המצוה – האם הוא יכול לדעת מה טעם המצוה?!

"ואם אדם עושה את המצוה בלי כוונה – כגוף בלי נשמה. ותמצא כתוב בשם האר"י הקדוש, כי אדם עושה מצוה בלי כוונת הדבר – כמו כלי ריק, העיקר הוא המחשבה, ולזה בא הקדוש ברוך הוא ואמר 'אם בחוקותי תלכו', פירוש, אם אדם יעשה את המצוה בכוונה כמו שחקק הקדוש ברוך הוא, אז המצוה מתקיימת, אבל אם אדם לא יכול להגיע למצוות האלה, לא יכול להגיע לדרגה הזאת, ולא כל אחד ואחד יכול להגיע לדרגה הזאת, אז אדם יאמר אני מקיים את המצוה ויתרצה בדעתו לעשות את המצוה ולעשות את רצון הבורא יתברך שמו ויתעלה. וה' יגמור בעדי".

זאת אומרת אנחנו אומרים ל"לשם יחוד", אנחנו עושים... "לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה לקיים את המצוה הזאת בדקדוקיה ובטעמיה כמו שכתוב בתורה לעשות רצון אבינו שבשמים. אז אם אדם אומר שהוא מקיים את המצוה הזאת לקיים את רצון הבורא יתברך שמו ויתעלה... אם הוא יכול לכוון – הנה מה טוב, ואם הוא לא יכול לכוון – לפחות יאמר את הדבר הזה.

כשאנחנו אומרים בסיומים של הש"ס: "אנחנו עמלים והם עמלים, הם עמלים ולא מקבלים שכר ואנחנו עמלים ומקבלים שכר", אומר רש"י – תהיה עמל בתורה, העמלות בתורה, היגיעה בתורה – אף על פי שאתה לא הבנת אותה, אתה מקבל שכר.

קול צופיך

מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

בחוקותי - תשנ"ח - מאת מאת מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

ובהמשך כתוב "ויחן שם ישראל נגד ההר" – בלב אחד כאיש אחד, עשו את זה בשמחה ובטוב לבב.

במדרש איכה, שאדריינוס קיסר היה יושב, והיו יושבים על ידו היועצים שלו. עבר על ידו יהודי, ואז כשהוא ראה את אדריינוס קיסר השתחוה לפניו ואמר לו: שלום עליך אדוני הקיסר. אמר לו, אתה יהודי, אתה לא מתבייש לומר לי "שלום", איך אתה מעיז, חוצפה יש לך לומר לי "שלום"?! הרגו אותו. אחרי שהרגו אותו, ראו כל מי שעברו משם שיש יהודי תלוי, ושאלו אחד את השני: למה תלו אותו? וכך התפרסם בין כולם שאותו יהודי אמר "שלום" לקיסר. למחרת ישב אדריינוס קיסר עם היועצים שלו כתמול שלשום, ושוב עבר שם יהודי. כשראה את הקיסר, אמר לעצמו שאם הוא ייגש להשתחוות ולהגיד לו שלום כמו קודמו – יהרגי כפי שהרגו אותו! המשיך בהליכתו ולא ניגש לקיסר. קרא לו הקיסר ואמר לו: האינך מתבייש?! הרי אתה רואה את הקיסר ואינך ניגש לברכו לשלום?! לקחו אותו והרגו גם אותו. אמרו לו היועצים הקרובים לאדריינוס קיסר, אדוננו – מה זה אתה?! מה קרה לך? הרי כשיהודי אחד ניגש להשתחוות לך ולומר לך שלום הרגת אותו בטענה שזה חוצפה מצידו, וכשאחר לא ניגש מפחד שמא יעשו לו כמשפט הראשון – גם אותו אתה הורג?! אמר להם, אני – כל רצוני הוא להרוג! אני רק צריך למצוא סיבה להרוג את השונאים שלי. עד כאן ממדרש איכה.

לצערנו – היום, אמנם אולי לא כמו אדריינוס קיסר, אבל בערך, יהודי עם כיפה נמצא בצבא? מייד טוענים איך הוא בצבא וכיפה לראשו? זה לא מקום בשבילו! זה לא בסדר! זה גרוע! ואם לא הולכים לצבא – כולם צועקים למה לא מתגייסים לצבא?? מה אתם עושים? תבואו לצבא! תכנסו! מה אתם עושים? הולכים אנחנו – אתם זורקים אותנו! לא הולכים אנחנו – אתם צועקים עלינו! סתם שונאים אותנו! לא אכפת להם כיפה לבנה או שחורה או אפורה, כיפה צבאית, העיקר לצעוק! העיקר שהם נגד זה שאנחנו "שולטים בכיפה"! זה נכון, וכמו שאמרו חז"ל שעתידיים

האבן עזרא אומר מילה אחת: "ונתתי שלום – ביניכם". מילה אחת! כלומר, הוקשה לאבן עזרא, הרי למעלה כבר כתוב "וישבתם לבטח בארצכם" – גמרנו! מה אומר עוד הפעם "ונתתי שלום בארץ"? על זה אומר: "ביניכם". יכול להיות שיהיה שלום עם האויבים, אבל בתוך עם ישראל יש מחלוקת, יש פירוד – לא טוב!

הרמב"ן נחמני הלך בדרכו של האבן עזרא, והוסיף, וז"ל: "ונתתי שלום בארץ – שיהיה שלום ביניכם ולא תלחמו איש באחיו". אותה שיטה אלא שביותר הסבר. כלומר שבאמת יכול להיות שיהיה שלום אלא שלא תלחמו האחד עם אחיו, שכל אחד ילחם עם השני, וחושב שאם הוא ילחם עם השני אז יתגדל כבודו ויהיה לו ערך יותר. השלום – אם יש שלום, ה"שלום" האמיתי הוא "ביניכם", והשלום של איש באחיו זו המעלה החשובה.

בא ה"אור החיים" הקדוש והאריך יותר. וכך אומר: "צריך לדעת למה צריך לומר זה לאחר שאמר "וישבתם לבטח", והרי כבר כתוב, בשביל מה צריך עוד הפעם לומר את זה? "ואולי יכוון על עם בני ישראל עצמם שלא יהיה ביניהם פירוד הלבבות, שהקדוש ברוך הוא יטע ביניכם אהבה ורעות... או אפשר שיכוון על כללות העולם". אומר שני פירושים: פירוש אחד שיהיה שלום בעולם, ופירוש שני, אומר, שיכוון על בני ישראל שלא יהיה ביניהם פירוד הלבבות, לפי שכשיש פירוד הלבבות זה דבר רע מאוד.

ומי מחבר את הלבבות? איך אפשר להתחבר לכלל עם ישראל? איך אומר – עליו השלום – גאון עוזנו ותפארתנו בעל הבן איש ח"י" אומר, ידוע שחודש סיוון הוא החודש שניתנה בו התורה, והמזל שלו בשמים זה "תאומים", והעקרון של תאומים זה כשמחברים ביחד, ואומרים לעם ישראל, אתה רוצה להיות בשלום? תלמד חברותא עם חברך, תתחבר עם חברך, תתאחדו כל עם ישראל, ואז זה חשוב והתורה תינתן. כתוב שכשבאו לעם ישראל לקבל את התורה, בתחילה כתוב "באו להר סיני"

קול צופיך

מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

בחוקותי - תשנ"ח - מאת מאת מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

גאון עוזנו ותפארתנו בעל ה"בן איש חי" הביא כמה טעמים למה אוכלים ביום חג השבועות מאכלי חלב, אמנם אין בזה חיוב מיוחד אלא מנהג טוב, אלא שמכיון שנוהגים הרבה לאכול מאכלי חלב, אז יכולים להסתבך בהלכות של בשר וחלב.

בבשר וחלב אנחנו מחמירים הרבה, והטעם מפני שהתורה החמירה לנו, אין לך שום מקום ואיסור דומה לזה בתורה. אמנם מצאנו למשל בערלה שאסור לאכול, או "דבר אחר" אסור לאכול, טרף אסור לאכול, אבל אין איסור אם אדם עובד באיזה מסעדה או מלון של גויים בחוץ לארץ ומבשל להם בשר טרף, אין בזה איסור – ויכול לבשל לגויים בשר טרף. אבל לבשל בשר וחלב – אסור. לבשל – עצם הבישול הוא אסור.

יש לנו איסור בישול, איסור אכילה ואיסור הנאה, התורה החמירה בבשר וחלב. ולפי הקבלה – האיסור הוא מפני שבשר זה דין וחלב זה רחמים. ואנחנו קיבלנו את התורה ברחמים, ה' ריחם עלינו ונתן לנו את התורה, הוציא אותנו ממצרים, גאל אותנו מבית עבדים, קיבלנו את התורה וזה דבר חשוב מאוד.

הגמרא אומרת במסכת חולין (ק"ד-ק"ה): "רב אשי אייתו ליה גבינה", הביאו לו גבינה לאכול ואכל. "אייתו ליה בישרא – אכל", הביאו לו אחר כך בשר ואכל. "ולא משא ידיה" – לא רחץ ידיו בין אכילת גבינה לאכילת בשר. והגמרא מקשה למה לא רחץ את ידיו בין גבינה לבשר, (ואנחנו נשאל עוד שאלות – למה לא ניקה את השולחן), ועל זה משיבה הגמרא: "אמר להו הא בליליא, אבל ביממא – הא חזינא". כלומר, אדם שאוכל גבינה בלילה והידיים שלו עם קצת שומן, אז בלילה כתוב שחייב לרחוץ את ידיו, אבל ביום – אני רואה אם הידיים שלי נקיות ואני לא צריך לרחוץ את ידיי.

אחרי זה הגמרא מביאה מחלוקת בין בית שמאי לבין בית הלל. "בית שמאי אומרים: מקנח, ובית הלל אומרים: מדיח" (עוד נחזור לבאר את זה), ומסקנת הגמרא: "אלא בית שמאי אומרים: מקנח

אילני סרק לחזור ולתת פירות, אבל אין עניין שאנשים כאלה סתם מתקיפים וסתם מזלזלים וסתם מבזים!

והעיקר הוא שבינינו צריך להיות שלום! אומר הפסוק אחר כך על המשך הפסוק שאומר: "ופניתי אליכם והפריתי אתכם והרביתי אתכם והקימותי את בריתי אתכם", זה לכאורה פסוק ברור שהקב"ה מבטיח להפרות, להרבות ולהקים אותנו, כלומר פריה ורביה – זה פשט הפסוק. אבל רש"י לא מבאר כן, אלא אומר רש"י: "והפריתי אתכם – בפריה ורביה", על "והפריתי" באמת מבאר רש"י על פריה ורביה. ועל המשך: "והרביתי אתכם – בקומה זקופה". מה זאת אומרת? הפשט הוא מובן, שיהיו הרבה מעם ישראל וגם יהיו גיבורים וגם יהיו חזקים ושבקומה זקופה ילכו, שאומות העולם לא ילעגו עלינו.

אבל לעניין שלנו: למה יש כך וכך מספרים של בחורי ישיבות? למה כך וכך יש? "והפריתי אתכם!!" – שיפרו וירבו כמה שיותר בחורי ישיבה שיושבים ולומדים תורה! שמא תאמר שיבואו וידברו? אל תתחשבו! "והרביתי אתכם – בקומה זקופה!" אני יושב ולומד תורה! אני יושב והוגה בתורה!

ועל כן, אנחנו בתוכנו – צריכים כל אחד ואחד לכבד לומדי תורה! ולא משנה מה הוא, כי אלה שמתנגדים ללומדי תורה – לא אכפת להם אם זה שחור או לבן, כי העיקר שזה נגד תורה. אנחנו צריכים לחזק איש את רעהו, ואדרבה – לחזק ולכבד את אלה שלומדים תורה! ולדעת שזה קיום העולם, ועל זה העולם עומד, ו"אם לא בריתי יומם ולילה – חוקות שמים וארץ לא שמת", ובזה אנחנו נלך בקומה זקופה גם בארץ ישראל וגם בעולם כולו. כשיש בתוכנו בני תורה שלומדים, אז שום אויב ושום אומה לא יכולה לדבר נגד עם ישראל.

16:25 הלכות בשר בחלב

קול צופיך

מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

בחוקותי - תשנ"ח - מאת מאת מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

והאחרונים אומרים, שגם צריך סידור וניקוי השולחן, וגם צריך ברכה – לברך ברכה אחרונה מה שאכל, כך שצריך חמישה תנאים: לרחוץ את הידיים, לאכול דבר יבש, להדיח את הפה – הרי שלושה, וכמו שכתוב בשולחן ערוך, וז"ל: "מי שאכל גבינה ורוצה לאכול בשר – צריך לבער מעל השולחן שיורי פת, ואסור לאכול גבינה עם מפה שאכל בה בשר". זאת אומרת שצריך עוד שני תנאים: לסדר את השולחן, כלומר להוציא את הפירורים, וגם לא לאכול על אותה מפה שאכל עליה בשר. שמא תגיד שאפשר להפוך את המפה שאכל עליה, כמו כן ניתן לנער את המפה שאכל עליה? לא! אלא צריך מפה אחרת.

אומר הרדב"ז – זה מה שמצריכים מפה אחרת, זה בזמנם שהיו מביאים את הגבינה על השולחן, או מביאים את הבשר על השולחן, ואולי שמים איזה בד או איזה נייר, אבל היום אנחנו אוכלים בצלחת, מי אוכל על השולחן הזה בשר או גבינה? אז אם ימצא איזה פירור – ינער אותו ויוציא את הפירורים ויהפוך את המפה, ולא צריך להביא מפה אחרת.

להיום, יש שולחנות פורמייקה, לא צריך להביא שולחן אחר, ומה שיש פירורים – ינקה אותם עם מים וכשהשולחן יהיה נקי יוכל לאכול על השולחן. כמו כן אם יש לו מפת ניילון – ינקה את המפת ניילון. ואם יש לו מפה מבד – ינער או יהפוך את המפה מבד, וכל זה משום שבימינו אין לנו את הדבר הזה.

ואדם צריך להזהר, שכל השנה כולה ולא רק בשבועות אלא כגון ביום חול שהוא אוכל במטבח שם יש לו שולחן פורמייקה לאכול עליו, ויש בפניו צלחת עם מרק חם רותח שהיד סולדת בו עד כדי כך שלא ניתן לשתות ממנו מרוב חום שהוא יד סולדת בו, ומשום כך נשפך טיפת מרק על השולחן – מייד אדם ינגב אותו ולא יתן אפשרות או זמן שהשולחן יבלע מהבשר שבמרק. וזאת משום שלמחר או מחרתיים – מבלי משים יניח על השולחן גבינה

והוא הדין למדיח, ובית הלל אומרים: מדיח והוא הדין למקנח". ואומר רש"י במסקנא של הגמרא: "ותרווייהו צריכי". גם התוספות אומרים "מקנח והוא הדין למדיח – תרווייהו בעינן, כמו שפירש בקונטרס".

הגמרא הבינה בתחילה על דברי בית שמאי ובית הלל שמקנח, ובגמרא "מקנח" פירושו של דבר שאכל גבינה, לעס גבינה, אז יש בשיניים שומן בשיניים, יש בשיניים סדקים, אז לוקח לחם (לדוגמא) או תפוח עץ, דבר קשה ואוכל, אז כל מה שיש בשיניים – השומן שיש בין השיניים, אז בלחם הזה מעביר אותו ומוציא אותו. אבל אולי נשאר משהו? אז לכן צריך אחרי זה לשטוף את זה במים, לשטוף את הפה שלו במים, וצריך גם קינוח וגם מים. ואין נפקא מינה אם מים בתחילה או קינוח בתחילה, הסדר כך צריך להיות.

הבן איש חי, והרש"ל אומרים – מה שכתוב כאן "ביממה" ו"בליליא" זה לא כך, כי הרמב"ם – כשהביא את ההלכה הזאת, הרמב"ם כתב (בפרק ט' מהלכות מאכלות אסורות): "מי שאכל גבינה או חלב – מותר לאכול אחריו בשר וצריך שידיח ידיו ויקנח פיו בין הגבינה ובין הבשר. ובמה מקנח? יקנח פיו בפת או בפירות שלועסם ובולעם ופולטם. ובכל מקנחין את הפה חוץ מן התמרים ומקמח ומירקות שבאלה אין מקנחין". הנה הרמב"ם כותב שמדיח ורוחץ את ידיו. למה הרמב"ם לא חילק ולא כתב שבלילה ידיח את ידיו וביום לא ירוחץ את ידיו? כמו שהגמרא מחלקת בין יום ובין לילה! ועוד דבר, למה הרמב"ם לא הזכיר את ה"מדיח את פיו" אחר כך?

אומר הגהות מיימוניות, שהמקשה אמר מה שאמר, ומה שמחלוקת בין בית שמאי ובית הלל על "מקנח" ו"מדיח", מקנח – פירושו בלחם, ומדיח – פירושו רוחץ את ידיו. וכיון שבית שמאי ובית הלל לא נחלקו בין לילה ליום, לכן מקנחים. כל מה שדיברנו עד כה הוא בקינוח והדחה שבין גבינה לבשר.

קול צופיך

מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

בחוקותי - תשנ"ח - מאת מאת מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

הגינה, ויש לו לכלוך או זבל ברצפה, אז הוא יכול לקחת מטאטא ולהוציא את הלכלוך הזה.

ואומר הגה: "ויש מחמירים אפילו במרוצף", אוסרים במרוצף – "אטו שאינו מרוצף", שאם תתיר לו במרוצף – יבוא להתיר גם בגינה במקום שאינו מרוצף. "וכן נוהגים ואין לשנות. מיהו על ידי אינו יהודי וכן על ידי בגד או מטלית או כנף אווז הקלים ואינו משווה גומות..."", כלומר שאם אדם לוקח כנף אווז, דבר שהוא קל ורך שאין חשש למשוה גומות (גם אם ישתמש בזה בטעות בגינה), יוכל לטאטא בזה את הבית. "ואסור לכבד הבגדים על ידי מכבדות העשויים מקסמין", כלומר, לקחת מברשת בגדים ולנקות את הבגדים – אסור, למה? "שמא יישברו קסימיהן", כלומר שאולי תוך השתמשות באותה מברשת ייתלשו קסמין מן המברשת.

ואומר המשנה ברורה: "ולפי זה הוא הדין שאסור לכבד את הבית אפילו במרוצף, שמא יישברו הקסמין של המטאטא. ויש אומרים שכיון שהוא אינו מתכוון לכך – מותר. והברכי יוסף כתב בשם מהר"י קאשטרו ואמר שאין חשש בזה, שמכיון שלא פסיק רישיה הוא – לא ודאי שישברו הקסמין, לכן זה מותר.

המחלוקת הזאת היתה בזמנם שהיה המטאטא עשוי מקסמין דקים, שעל ידי פעם או פעמיים היו המטאטאים מתקלקלים ונשברים. היום – המטאטאים עשויים משערות, או משערות אמיתיות או משערות "מזויפות", אבל העקרון הוא שלא במהרה נשברים; גם במברשת שיניים כן, שפעם היו עושים אותם משער או מקסמים, אבל היום הכל סנטטי, אדם קונה מברשת שיניים ולא יוצא ממנה אפילו קיסם אחד ממברשת השיניים של היום, לעומת פעם שהיו מקפלים את זה וקושרים את זה ועדיין היה יוצא ונשבר, אבל היום זה לא מתפרק כלל. ולכאורה – לצורך מצוה, לצורך חג השבועות - זה מותר.

מלוחה, והגינה הזאת – אם משרים אותה על השולחן כשיעור זמן מסויים – היא תוכל לבלוע מהשולחן את הבשר שנמצא עליו!

היו אנשים לא אוכלים לחם אחרי גבינה או אחרי חלב, והשאלה היא האם מותר לאדם – ביום חול – לקחת מברשת שיניים עם משחת שיניים ולהבריח את שיניו אחרי שאכל גבינה או מאכלי חלב, וזאת במקום שיקח לחם וילעס, ובמקום שיקח מים וישטוף את הפה – שיקח את הדבר הזה ויקח את המברשת שיניים עם משחת שיניים; האם חז"ל דורשים לנקות את פיו דוקא בלחם, או שאפשר לנקות את הפה בכל מידי דמנקה?

כתוב בהגהות מיימוניות, שצריכים גם קינוח וגם הדחה, והביא בשם מהר"ם שאין צריך לדקדק איזה מהם קודם, ומביא בשם הרשב"א שלאחר הדחת ידיו ופיו – מכניס אצבעו לתוך פיו ובודק יפה שלא יישאר דבר בפיו. כלומר, אחרי שגמר לאכול, יכניס אצבעו בפה ויבדוק אם יש עוד משהו בתוך הפה, ואחר כך עושה קינוח בפת, זאת אומרת שאדם שמכניס את האצבע לפה – שיבדוק אם יש שיריים או משהו. ואם כך המצב – מברשת שיניים ומשחת שיניים יותר חשוב מלהכניס את היד לפה, ואדרבה, האצבע לא נכנסת לחורים ולסדקים, אבל המברשת נכנסת לתוך החורים והסדקים ומנקה את זה יפה. אז לכאורה זה מותר.

ומביא עוד שם בשם הר"י הזקן שהיה נוהג לשרות פת במים ולאוכלו וכך היה מעלה ביחד, וכך היה גם מנקה וגם מדיח את פיו במים שבפת – בפעולה אחת.

בחג שבועות אי אפשר לקחת מברשת שיניים עם משחת שיניים, כי אסור בשבתות וימים טובים להשתמש במשחת שיניים מדין ממרח. ושמא יקח מברשת שיניים לבד, או שישתמש במי פה שהוא נזול? הנה כתוב בשולחן ערוך בהלכות שבת כך: "אסור לכבד את הבית אלא אם כן הקרקע מרוצף". זאת אומרת שאם יש לו קרקע מרוצף בבית כמו שלנו יש כאן רצפה ולא כמו של

קול צופיך

מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי
הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

בחוקותי - תשנ"ח - מאת מאת מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

שמצריכים מים דוקא, אלא שלכתחילה יקח מים ואם אין לו אז בדיעבד יקח כל מידי דמנקה.

ב. אחרי שרחץ את ידיו עליו **לאכול לחם**.

ג. **ולשטוף את פיו במים**, או כמו שאמרנו שיכול לצחצח את שיניו במברשת שיניים באופן שלא מוציא דם מהחניכיים, ובלבד שישתמש במי פה שיעזור לו, ואז יועיל לו גם לאכילה וגם להדחה, כי אחרת יצטרך לשטוף את פיו.

ד. **ניקוי השולחן** – אם יש לו שולחן פורמייקה אז ינקה אותו, ואם זה מפה של ניילון ינקה אותה, ואם זה מפת בד יהפוך אותה, או שישים עליה נייר או משהו אחר.

ה. **ברכה אחרונה** – אם אכל לחם – עליו לברך ברכת המזון, ואם אכל רק את הגבינה כשיעור – יברך בורא נפשות.

כל הדינים הנ"ל הם בעניין שאכל בתחילה גבינה ואחר כך אכל בשר.

והנה הרמ"א כותב בשו"ע: "ויש מחמירים אפילו בבשר שאחרי הגבינה לחכות שש שעות". ויש מקילים: השל"ה הקדוש, הרש"ל, הכנה"ג.

סיכומו של דבר כך:

השותה חלב או לבן או גבינה רכה של 3% או 5% וכדומה – יספיקו לו חמשת התנאים שהזכרנו לעיל בסמוך, לרחוץ את ידיו, לאכול לחם, לשטוף את הפה, לנקות את השולחן ולברך ברכה אחרונה.

אבל אם אכל גבינה מלוחה (אני מדבר על הגבינות המלוחות של היום) שהיא לא כל כך קשה כמו שהיתה פעם; באמת פעם היתה גבינה צפתית קשה מאוד, או כמו שיש היום גבינות "קשקבל"

אלא שהאדם הזה צריך לבדוק את עצמו קודם החג, וביום חול עליו לקחת את מברשת השיניים הזאת ולצחצח בה את שיניו ולראות האם יוצא מהחניכיים שלו דם או שלא יוצא. אם יוצא דם – אסור לו להשתמש בה בשבת וביום טוב, ואין לו ברירה אלא לעשות כתיקון שתקנו בגמרא, דהיינו לאכול לחם או תפוח עץ, ואחר כך לשפשף את שיניו באצבעו.

ואם בדק ביום חול וצחצח את שיניו ולא יצא מהם דם כלל, כיון שזה לצורך מצוה אליבא דכולי עלמא, הוא יוכל להשתמש בה בשבת וביום טוב עם מי פה, וזה בודאי עדיף טפי מאשר קינוח באכילה.

הרב בעל ה"בן איש חי" שואל: האם **חייב** אדם לקחת קיסמין לנקות את השיניים (בין אכילת גבינה לבשר)? המסקנא שלו כך: אם יש לאדם חורים בשיניים, או שיש לו סדקים בין שן לשן – חייב לקחת קיסמין ולנקות את שיניו שמא באותם מקומות נשארה שם חתיכת גבינה, ואז כשיאכל אחר כך את הבשר – עלול ח"ו להכשר באכילת בשר וגבינה ביחד. אבל אם שיניו בריאות ואין לו שום חורים וסדקים בין שן לשן, אז אין הכי נמי אינו חייב לנקר את שיניו בקיסמין. הכל תלוי לפי מצב בריאות שיניו.

סיכומו של דבר: אדם שאוכל חלב או גבינה (ותכף נסביר מה ההבדל בין חלב לגבינה) = מותר לאכול בשר אחר כך, ובלבד שיעשה לפחות חמישה דברים:

א. **ירחץ את ידיו** – רק שהסתפקתי אם אין לו מים אבל יש לו מגבונים לחים שאין בהם מים כדי סחיטה רק לנקות, או שספוגים בחומר אלכוהול שמנקה – האם חכמים מצריכים אותו דוקא מים או העיקר שידיהם יהיו נקיות באופן שלא ישאר עליהם שומן של הגבינה? לכאורה אין נפקא מינה בזה, אלא שמשמע מסימן קע"ג באורח חיים

קול צופיך

מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

בחוקותי - תשנ"ח - מאת מאת מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

גבינה "כי השתא". אבל אני – אומר מר עוקבא על עצמו – אם אני אוכל בסעודה זאת בשר, כבר בסעודה שאחריה אני אוכל גבינה. ומה הפירוש סעודה שניה? אומרים על זה התוספות: "לסעודתא אחריתא אכילנא – לאו בסעודה שרגילים לעשות אחת שחרית ואחת ערבית, אלא אפילו לאלתר – אם סילק השולחן ובירך, מותר, דלא פלוג רבנן". אומרים התוספות, הגהות מיימוניות, המרדכי, שלא מוכרח להמתין שש שעות שזה הזמן הנורמאלי בין סעודת שחרית לסעודת ערבית, אלא אפילו אם אכל עכשו בשר בסעודה זו, יוכל לנקות את השולחן ולברך ברכה אחרונה ואז מייד הוא יכול לאכול גבינה.

ועל זה אומר הרמב"ם: "מי שאכל בשר בתחילה, בין בשר בהמה בין בשר עוף - לא יאכל אחריו חלב עד שיהיה ביניהם כדי שיעור סעודה אחרת, דהיינו מסעודה לסעודה, והוא כמו שש שעות, מפני הבשר שבין השיניים שאינו סר בקינוח". חלב אפשר להסיר אותו בקינוח על ידי חתיכת לחם, אבל בשר – לא. אז אומר הרמב"ם שצריך שש שעות, ולא כמו שאומרים התוספות "מסעודה לסעודה", אני מחליט לעצמי, אם אני רוצה לאכול חלב או גבינה אפילו כמה דקות – כחמש דקות או עשר דקות – שפיר דמי, לא! אלא צריך דוקא שש שעות, שאז – מקודם – היו אוכלים פעמיים ביום, פעם שחרית ופעם בערבית, ולא שחרית בבוקר מוקדם, קודם היו שותים כוס קפה ועוגה והיו אוכלים מעט, ואחר כך בצהריים היו אוכלים ארוחה עיקרית וכך היה ביניהם שש שעות. אומר הפרי חדש (סימן פ"ט) – בחורף צריך להמתין רק ארבע שעות. אחרים אומרים – לא! בקיץ צריך יותר משש שעות, שכן מודדים שעות זמניות, ובקיץ כל שעה שלנו יכולה להגיע לשעה וחצי בערך, כך שצריכים להמתין זמן רב בין אוכל לאוכל (עד תשע שעות).

אלא שהרמב"ם לא כתב את כל זה, אלא כתב "שש שעות". וכתוב בערוך השולחן (סימן פ"ט סעי' ז) שהכוונה ב"שש שעות"

שהן קשות ביותר; והוא הדין אם אדם קנה גבינה מלוחה וייבש אותה עד שנעשתה קשה – הדין הוא כך: על כל חודש שעבר אחרי ייצור הגבינה, חייב לחכות שעה אחרי אכילתה קודם אכילת בשר, ודוקא עד שש שעות.

דהיינו, הגבינות הקשות שלנו – אם אדם אוכל אותם – צריך לחכות שעה. ואם הגבינה הזאת עברה תהליך יצור בן חודשיים ונעשתה קשה יותר – חייבים להמתין אחר כך שעתיים, עד שש שעות.

בלאו הכי יש מי שאומר שלפי דעת הזוהר הקדוש תמיד צריכים לחכות אחרי אכילת גבינה – שעה אחת. ובכלל יש מי שאומר בדעת האר"י הקדוש – לחכות שתיים עשרה שעות או עשרים וארבע שעות, ואין אנו נוהגים כדעת האר"י.

כך שהדין בגבינה: אם הגבינה קשה ממש כמו שפעם היתה כגון ה"צפתית" – יש להמתין עד שש שעות אם עברה תהליך יצור של ששה חודשים, ואם לא – מספיק שעה אחת.

כל זה דיברנו בהמתנת הזמן שבין אכילת גבינה לאכילת בשר, כלומר שקודם אכל גבינה ורוצה אחר כך לאכול בשר.

ומעתה נדבר בדיון הפוך:

אדם אכל בשר ורוצה לאכול גבינה אחר כך או מאכלי חלב אחר כך, הגמרא אומרת (בחולין שם): "אמר רב חסדא: אכל בשר – אסור לאכול גבינה", ולא אמרה הגמרא עד מתי אסור לאכול גבינה, אלא אסור לגמרי. אחרי זה הגמרא אומרת: "אמר מר עוקבא, אנא להא מילתא חלא בר חמרא לגבי אבא, דאילו אבא כי הוה אכיל בשרא האינדא – לא הוה אכיל גבינה עד למחר עד השתא, ואילו אנא בהא סעודתא הוא דלא אכילנא, בסעודתא אחריתא אכילנא". אומר מר עוקבא על עצמו שהוא כחומץ בן יין כלפי אבא שלו, כלומר שאבא שלו יין והוא חומץ! שכן אביו – אחרי שאכל בשר היום, רק אחרי עשרים וארבע שעות היה אוכל

קול צופיך

מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

בחוקותי - תשנ"ח - מאת מאת מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

לשנות אותו. ובאמת, אם אדם חולה או לא מרגיש טוב – יש מקום להקל להם.

ישנם מוסדות ומקומות שיש להם "שעות אכילה", שעה כזו ושעה כזו, או שהטבחיית ממהרת ורוצה ללכת – ובגלל זה מביאה את ארוחת הערב יותר מוקדם ולפני זמן ההמתנה שבין בשר לחלב. או אדם שנמצא במקום מסוים שאין לו אפשרות – אם הוא יכול להתאפק – שיתאפק, ואם אין לו ברירה, כגון שהוא חולה וקשה לו, או שהוא יהיה ערב אחר כך ואין לו מה לאכול, זה נקרא חולה שאין בו סכנה והוא יכול להקל. אבל בביתו – חייב לנהוג **שש שעות ממש, ואפילו לא פחות חמש דקות** מכך, ולא משנה קיץ או חורף, ודלא כהפרי חדש שאומר שבחורף אפשר להקל, ולא כמו אותם שחולקים ואומרים ש-שש שעות זמניות הם ובקיץ אפשר להגיע עד לתשע שעות המתנה בערך, אלא שש שעות ממש בכל גוונא.

כותב ה"בן איש חי" בשו"ת "רב פעלים", שאם יש שני ימים טובים, וכמו השנה שיחול בארץ ובחוץ לארץ חג שבועות במוצאי שבת, כך שיש שני ימים טובים אחד אחרי השני, ואדם – בחוץ לארץ – רוצה לאכול ביום ראשון אחה"צ מוקדם, והביא חוץ לארץ דוקא, משום שיתושים כשרואים סלט עם חומץ – באים ונכנסים לתוך הסלט, ונטבעים ברוטב ובמיץ של הסלט; גם היום יש חתונות או מסיבות שעורכים אותם בחוץ, שכך הרגילות שבכל מקום שיש אור – שם מתקבצים ובאים היתושים, ונמשכים אחר הריח החזק של החומץ ושל הסלט, אף על פי שאדם קונה חסה נקייה בלי תולעים, ואף על פי שאדם קונה דבר שהוא בדק אותו כדבעי, אם הוא מניח אותו במקום כזה – מתקבצים יתושים ובאים!

אומרת הגמרא, שיש שלושה סוגים בתולעים ובשרצים, וז"ל: "אמר אביי: אכל פוטיתא – לוקח ארבע, נמלה – לוקח חמש משום 'שרץ השרץ על הארץ', צרעה (זאת אומרת יתוש או

היא רבע של עשרים וארבע שעות, כלומר שש שעות ממש, כי כך קבעו חז"ל.

לכן, ביום חג השבועות, צריך מראש לדעת מתי הוא רוצה לאכול בשר ומתי הוא רוצה לאכול גבינה – בכדי שיהיה שש שעות ממש.

והוסיף מרן בעל ה"בן איש חי" זיע"א ואומר, נכון שצריך להמתין שש שעות, וז"ל (פרשת שלח לך סעי' ח', י'): "אף על גב דאמרינן דאחר שש שעות מותר לאכול חלב, מכל מקום בעינן נמי שיסלק השולחן שאכל עליו בשר, וגם שיברך ברכת המזון באותה סעודה, דתלתא בעינן – שש שעות, סילוק שולחן וברכה, כמו שכתב בכנה"ג ובכמה אחרונים. ואם אכל בשר בלא פת בשולחן (כגון שאכל [סנדויץ'] בלי פת כגון שלקח נקניק ואלו בלי שולחן), צריך לברך ברכה אחרונה וישהה שש שעות.

כלומר, **שסילוק שולחן זה לא גזירה**, אלא רק אם אכל על השולחן, וכן **ברכת המזון זה לא גזירה** אלא זה הדין דוקא אם אכל לחם. אבל אם לא אכל לחם אלא בשר או נקניק לבד, יכול לברך עליו ברכה אחרונה ושש שעות.

אדם צריך לדעת ולתכנן את הזמן שלו ואת השעות שלו אימתי יאכל, וזה נכון לכל השנה כולה.

אלא שכותב הרב, של"צורך חולה – אף על פי שאין בו סכנה, יש להקל ולהמתין שעה אחת", כלומר – אחרי שאכל בשר רוצה לאכול חלב, כגון שהוא לא מרגיש טוב, מותר לו, אך צריך סילוק השולחן וברכת המזון", רק שמקילים עליו שעה אחת.

יש עדות כמו יוצאי הולנד שהיו נוהגים להמתין **שעה אחת**. ויש שהיו נוהגים להמתין **שלוש שעות**. ואומר הרמ"א: "ויש מדקדקים להמתין **שש שעות** אחר אכילת בשר לגבינה, וכן נכון לעשות". ואומר על זה הערוך השולחן האשכנזי, שמי שלא עושה ככה – ישכנו נחש, זה לא טוב, ואומר שזה מנהג טוב והוא לא יכול

קול צופיך

מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

בחוקותי - תשנ"ח - מאת מאת מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

לוביא, כרוב, כרובית, חסה – כל אלה דרכם במחובר. לדוגמא, כמה סוגים יש בהם!! ואומר שיש כמה מקומות בפולים שיש בהם חורים שחורים שצריך לנקות אותם.

בכל אופן, הוסיף הרב עוד דבר: הרבה אזהרות הזהירה התורה בשרצים, והאוכל שרץ המים חייב ארבע מלקויות, ועל שרץ הארץ חמישה מלקויות, ועל שרץ העוף כזבובים וכיוצא – שישה מלקויות, ומטמאים הנפש דכתיב ונטמאתם בהם". זאת אומרת, פי שש טומאות! על כל דבר – פי שש! או פי ארבע או פי חמש, ואם יותר – אז כמה פעמים אדם נטמא!! ועל כן צריך כל אדם מאוד מאוד להזהר בדברים האלה, ובפרט בקיץ ובחגות, שאדם בא לחתונה ורואה את השלט: "כשר למהדרין", וזה באמת נכון, כי כשמו את האוכל – שמו אותו כשר למהדרין, אבל באים היתושים והוא אומר ש"הוא לא אחראי עליהם אלא בעל האולם הוא האחראי על הדברים האלה", ונכון הוא, אבל עליו מוטלת האחריות לדאוג ולדרוש לשים את הסלט במקום שאין שם אור בעד שלא יבואו שם זבובים, או שתכסה אותם! כשאתה מביא את הדברים תדאג לכסות אותם! ועל כן צריכים מאוד להזהר, בעיקר בקיץ ובעיקר במצבים האלה.

זבוב) – לוקה שש. ואומר שם רש"י: "שני לאוין כתובים בשרץ המים, אחד בתורת כהנים ואחד במשנה תורה, וכן שני לאוין כתובים בשרץ סתם, 'לא תשקצו את נפשתיכם בכל השרץ', ו'לא תטמאו בהם', כלומר אם יש לאדם באר מים ויש תולעים בבאר, ואדם שותה את המים בלי סינון, אז זה נקרא "שרץ המים" ולוקה ארבע מלקויות, הוא עובר על ארבעה לאוין על תולעת קטנה! ואם אדם לקח נמלה או שרץ הארץ, דהיינו פירות וירקות שבהם יש תולעים במחובר – והרמב"ם מבדיל בין תולעים שפרים ורבים בזכר ונקבה והם מתרבים, אז אם זה במחובר, אם אדם אכל – לוקה חמש, חמישה לאוין – שרץ הארץ. ואם אדם לקח אוכל שיש בו זבוב או יתוש ולא שם לב, שישה איסורים של שישה לאוין אדם עובר! אומר רש"י: "שרץ העוץ – יש חמישה לאוים ובמשנה תורה כותב 'וכל שרץ העוף טמא הוא לכם לא יאכלו', הרי שבעוף יש שישה לאוין. והרמב"ם מביא את זה, והפרי חדש האריך בזה בסוף סימן פ"ד ביורה דעה. וכ"פ השו"ע

בעל הבן איש חי עליו השלום פעם ראה אשה – והוא עצמו מספר את זה כביכול על משהו אחר – בערב פסח שלוקחת חסה שבזמנם ובודקת את זה ככה מהר ומהר ומכינה את זה לליל הסדר, שאל אותה הרב כמה שערות יש בראשך? אמרה לו: לא יודע. שאל אותה, האם את יכולה לספור? ואמרה לו: לא יכולה לספור. אמר לה הרב: שערות ראשך אפשר לספור אותם, אבל האיסורים שאת עושה עכשו, שעל כל תולעת ותולעת חמישה לאוין (לא ביתושים, כי ביתושים זה עוד יותר) אז האיסורים שאת עושה יותר גרועים. אמרה לו: מה אעשה? בני הבית מרובים! אמר לה: תקחי רק את הקלח. ועדין לא היה אז "גוש קטיף" שהיתה יכולה לקחת מגוש קטיף. או כיום שיש ירקות שהם נקיים מחשש תולעים, צריך לקנות מהם אף על פי שעולים קצת יותר יקר.

הרב זיע"א עשה אופנים וסוגים שונים, ולדוגמא: תאנים וקישואים, פרי שקוראים בערבי "חור" -אפרסק, פול המצרי,

קול צופיך

מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

בחוקותי - תשנ"ח - מאת מאת מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

חזרנו על בני הישיבות כמו שהזכרנו בתחילת השיעור, על ה"קומה הזקופה".

אבל – אני אומר על עצמי, בכל שנה – כשאני מגיע לפרשה הזאת ומגיע לפסוק הזה ואני קורא את רש"י, בכל שנה אני מתרגש באופן מיוחד. בכל שנה יותר התרגשות.

כתוב כך: 'והתהלכתי בתוכם והייתי לכם לאלקים ואתם תהיו לי לעם'. הפשט הפשוט הוא שה' יהיה בתוכנו ואתנו, ואנחנו נרגיש את קרבתו ואת נוכחותו אלהותו של ה' יתברך שמו ויתעלה, ואנחנו נהיה העם של הקדוש ברוך הוא שבחר בנו מכל האומות.

בא רש"י ואומר: "והתלכתי בתוכם – אטייל עמכם בגן עדן כאחד מכם ולא תהיו מזדעזעים מפניי. יכול לא תיראו ממני? תלמוד לומר 'והייתי לכם לאלהים'". אדם יתאר לו, אדם הולך ברחוב, יבוא מלך, יבוא שר חשוב, יבוא וישים ידו על כתפו ויטייל אתו! איזה הערכה! איזה כבוד זה שהמלך הזה מכבד את האדם שמטייל אתו!! אז "והתהלכתי בתוכם" – ה' יקח אותנו, רש"י אומר את זה, זה כתוב בתורה, כל אחד ואחד מעם ישראל שיקיים רק את מה שכתוב בתחילה 'אם בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו', אם אתה לא יכול לקיים את המצוה, לפחות תצפה לקיים את המצוה, וכאילו קיימת את כל התורה כולה, אז הקדוש ברוך הוא יקח אותנו ויטייל אתנו בגן עדן!!

בורא עולם!! מלך מלכי המלכים!! מה האדם? האדם אפילו לא תולעת מן האדמה וגם לא יתוש – אלא גרוך מכך! והקדוש ברוך הוא לוקח אותך ומטייל אתך בגן עדן, איזה שבח יש לאדם ואיזה שמחה יש לאדם כשהקדוש ברוך הוא מטייל אתנו בגן עדן!!

לכך אומר רש"י: "ולא תהיו מזועזעים מפניי", כלומר שלא תבהלו לא תרעדו. ולכאורה למה שלא נבהל ולא נרעד, בודאי שנרעד! למה לא נרעד?! אפילו אם אדם פשוט ילך אתי אני ארעד ממנו ואזדעזע!! אלא שכל כך אנחנו נהיה בדרגה גבוהה – שכשהקדוש ברוך הוא ירצה לטייל אתנו, אם אנחנו נרעד אז מה

פרשת השבוע

כתוב: 'ואכלתם ישן נושן וישן מפני חדש תוציאו, ונתתי משכני בתוכם ולא תגעל נפשי אתכם, והתהלכתי בתוכם והייתי לכם לאלקים ואתם תהיו לי לעם'. ונתתי משכני בתוכם – המפרשים אומרים שהכוונה למשכן ולבית המקדש, האלשיך אומר: ונתתי משכני בתוכם, ושכנתי בתוכם – כתוך כל אחד ואחד יש משכן!

כתוב במדרש: אדם בא לו אורח, ביום ראשון עושה לו כבוד ומכבד אותו ומביא לו כל אוכל שבעולם מה שהוא יכול. ביום השני – לא הלך, וכשנשאר – מביא לו אוכל... ביום השלישי – פשוט, וביום הרביעי – הוא כבר מחכה שהוא ילך. אז זאת אומרת שאדם – באופן חד-פעמי מתחשבים בדבר הזה. ולכן אומר "ונתתי משכני בתוכם" וממשיך ואומר "ולא תגעל נפשי אתכם", אומר רש"י: "ולא תגעל – אין רוחי קצה בכם, געילה – מלשון גועל". הקדוש ברוך הוא בא לשבח אותנו, הוא מברך אותנו ונותן לנו ברכה ופרנסה ושפע ובטחון, ואחר כך אומר "ונתתי משכני בתוכם ולא תגעל נפשי אתכם", אני לא אגעל אותכם, זה לא מתקשר, השבח הגדול עם "ולא תגעל נפשי אתכם"? אלא הכוונה כך. תגידו: מכיון ש'משכני בתוכם' אז ביום הראשון אני אוהב אתכם, וביום השני אני אוהב אתכם, וביום הרביעי אני כבר אמאס בכם, וכי זה יישאר כל יום?! על זה אומר, לא! כל כך אתם, בכל יום ויום עושים מצוות, לומדים הלכה ולומדים גמרא ותורה, אז בכל יום ויום מצוה חדשה – כאילו היום אתה אורח חדש, ואז ממילא 'ונתתי משכני בתוכם'.

'והתהלכתי בתוכם והייתי לכם לאלקים ואתם תהיו לי לעם', ואחר כך אומר: 'אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים מהיות להם עבדים ואשבור מוטות עולכם ואולך אתכם קוממיות'. ושוב רש"י אומר: "קוממיות – קומה זקופה". שוב

קול צופיך

מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי
הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

בחוקותי - תשנ"ח - מאת מאת מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

יהי רצון שנזכה בעולם הזה לכל הברכות שנקרא את זה בפרשה, וכתוב שכל הקללות האלה, ה' ישים אותם על אויביך ועל שונאיך, ואתה שש ושמח כל הימים, וכן יהי רצון ונאמר אמן.

59:58 פינת השואלים

(המנחה: אריה לוי נ"י) ערב טוב לכבוד מורנו ורבנו, ערב טוב קהל קדוש ונכבד, הצופים והמאזינים בבית.

הערב יש לנו שתי שאלות משתי מקומות, השאלה הראשונה תוצג מיאיר מקריה שמונה, והשאלה השניה מקרית עקרון. אנחנו נתחיל עם קרית שמונה – יושב ראש המועצה הדתית, הרב ניסים מלכה – בכבוד.

השואל הראשון:

הרב ניסים מלכה – יושב ראש המועצה הדתית קרית שמונה

ערב טוב לכבוד הראשון לציון ולתושבי קרית שמונה ולעם ישראל.

מדבר ניסים מלכה ואני מבקש להעלות שאלה ראשונה לכבוד הרב: קרית שמונה – כישוב ספר וכישוב שיושב על קו העימות, לצערי הרב, כמה פעמים אנחנו מתבקשים לרדת למקלטים ובדרך כלל ההודעות לציבור נעשים באמצעות מערכת כריזה או דרך שיקופית בטלביזיה שבדרך כלל מלווה במוזיקה. מה שקורה הוא שהירידה למקלטים – לצערנו הרב, לא מתחשבים גם בשבתות, והתושבים יורדים גם בשבת אל המקלט, והציבור הדתי – אין לו שום אמצעי או לשמוע את מערכת הכריזה כי אי אפשר לשמוע אותה מהמקלט, והאפשרות היחידה היא רק להדליק טלביזיה ולראות את השקופית דרך המסך כשבמקביל גם שומעים מוזיקה. האם מותר להדליק את הטלביזיה ולשמוע

נרויח אנחנו מכך? אם אנחנו מזדעזעים אין לנו שום הנאה! והקדוש ברוך הוא רוצה לשמח אותנו, ואומר, אתם בעולם הזה עשיתם מצוות? את רצוני עשיתם? עכשו אני אטייל אתכם!!

על זה אומר רש"י: "יכול לא תיראו ממני?" כלומר, מאחר שאני אטייל אתכם אז כבר תרגישו משוחררים ואהיה כאחד מכם? כמוני כמוהו?! לא! אלא "והייתי לכם לאלהים" – תדעו שהקדוש ברוך הוא ילך אתכם, ואז תרגישו את השמחה הגדולה.

אדם יתאר לו, הוא בא לעולם האמת, אז או שיקחו אותו ל... (איני יודע לאיפה יקחו אותו... איני רוצה להגיד בפירוש לאיפה יקחו אותו...) או שיקחו אותו ויאמרו לו: בא לטייל! בא לטייל בגן עדן! והנה ישר השכינה, הקדוש ברוך הוא יבוא וירצה לטייל אתו! איזה שמחה יש לאדם ואיזה שכר טוב יש לו לאדם בעולם הבא! איזה שכר טוב יש לו לאדם שהוא יודע שלעתיד לבוא ככה יעשו לו!! אז איך האדם כשהוא קורא את הפסוק הזה ולא יתרגש?! אז כל שנה ושנה אדם יעשה עוד מצוות, אז הקדוש ברוך הוא – על כל מצוה ומצוה שעשה – ירצה עוד רגע לטייל אתו ועוד רגע על כל מצוה! ומי יודע עוד כמה רגעים כאלה הוא ירויח על כל מצוה ומצוה שעשה בעולם הזה!!

אז כמה שהדבר הזה חשוב, באה התורה ומזכירה את הדבר הזה, להראות כמה שעם ישראל חשובים.

ועל זה אמר, אם אתם עושים כך – אז בעולם הזה: 'ואשבור מוטות עולכם ואולך אתכם קוממיות', יש עול של אומות העולם שמבהילים ומפחידים אותנו מסביב, בתוך הארץ, אחרים... על זה אומר, אם אתם עושים ככה בעולם הזה, אז אין "מוטות עולכם", אף אחד לא ילחץ עליך ואף אחד לא יכביד עליך את העול, אלא הקדוש ברוך אומר "ואשבור מוטות" – אשבור את כל העול הזה שעושים עליך, אני אשבור אותם, ו"אתכם" – אני אלך אתכם קוממיות – בקומה זקופה.

קול צופיך

מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

בחוקותי - תשנ"ח - מאת מאת מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

(מנחה: אריה לוי נ"י) תודה רבה לכבוד הרב. עכשו אנחנו פונים לשואל מקרית עקרון, את השאלה ישאל נחמיה מחפוד. בכבוד.

השואל השני:

נחמיה מחפוד מקרית עקרון.

שלום וערב טוב למורנו ורבנו מרדכי אליהו ולכל הצופים בשיעורו של מרן.

אנו, בנקודת הלויין "אלגולח" בבית הספר בקרית עקרון, וישנו ספר תורה מאוד עתיק שמוערך שנכתב לפני כ-450 שנה בבית הכנסת הזה, והוא ידוע בניסים ונפלאות שהוא מסוגל, שעשה ועושה.

ברשות מורנו ורבנו הייתי רוצה להעביר את הרשות לשואל:

ערב טוב לכבוד הרב, מדבר נחמיה מחפוד מקרית עקרון בקשר לאבא שהוא נכה ומשתמש בקלנוע והמתקין אמר שאפשר לנסוע בו בשבת על ידי התקנה מיוחדת ועל ידי מנגנון מיוחד של שבת, ולנו יש קצת ספק בדבר. ובקשנו אם אפשר לשאול את כבוד הרב אם אפשר להוציא כל ספק. תודה. נחמיה.

מרן הראשל"צ זצוק"ל

יש שתי אפשרויות, אבל קודם כל נביא הקדמה. בשו"ת רב פעלים יש תשובה בנוגע לאופניים בשבת, או למה שכתוב בגמרא מה שנקרא היום כסא גלגלים, אם מותר לשבת בו בשבת ולגלגל אותו בידיים בשבת. אם יש בזה בעיה של עובדין דחול או לא.

בגמרא כתוב שכשהיה רב הונא בא להגיד שיעור, אז היה האולם מלא. ואם היה רוצה להכנס, אז כל אחד היה אומר לו שלום וכל אחד היה מדבר אתו חצי שעה עד שיגיע למקומו. מה היו עושים? היו מושיבים אותו על כסא, ומגביהים אותו ו"מטיסים" אותו מעל ראשיהם של "ראשי עם קודש" וככה מושיבים אותו

גם מזיקה כאשר ממתינים להודעה בשיקופית לעלות הביתה או לרדת למקלטים.

מרן הראשל"צ זצוק"ל

אמרנו: כל הקללות על אויבך, מה אתה מכניס לנו עכשו? אנשי קרית שמונה – אתם תנצלו, לא יהיה לכם לא קללות ולא שום דבר אחר. אבל תגיד: אם יש איזה יהודי אחד בלבנון או בכל מקום אחר, ואתם רוצים להפיגז אותם, וישאלו אותנו על שמה מה יעשו אז נדבר על אחרים ולא עליכם.

פיקוח נפש דוחה שבת – "וחי בהם". ולא רק פיקוח נפש ודאי אלא אפילו ספק פיקוח נפש דוחה שבת, אם השונאים ידעו שיהודים דתיים ביום שבת לא יורדים למקלטים – לא שומעים... לא מגינים על עצמם, אדרבה! הם יבואו ויזיקו כמו שעשו בתקופת היוונים כשידעו שהיהודים לא נלחמים בשבת אז יבואו להלחם אתם דוקא בשבת. אבל אם ידעו שבשבת אנחנו מגיבים ואנחנו גם כן הולכים למקלטים אז הם יזהרו בדבר הזה.

בנוגע לשמיעת שירה או זמרה או מנגינות בטלביזיה או ברדיו: כתוב בגמרא שאם אדם צריך לעשות וחייב לעשות את זה, כשיעשה את זה – לא יהנה ממנו. אם שומעים בטלביזיה ורואים ויודעים מתי לעלות ומתי להשאר ומתי לרדת, ואגב יש גם כן מנגינה – אדם אסור להנות מהמנגינה. ואם אפשר היה, "ואם" אני רק אומר, שהמועצה הדתית תפנה למכונים שבקייאם ושמיכונים שעון שבת בכדי שהטלביזיה או הדברים האלה יופעלו על ידי אותו שעון מכוון בגרמא, זה עדיף. אבל אנחנו נברך אתכם, יהי רצון שלא יישמע בקולכם לא שוד ולא שבר ולא אזעקות ולא תצטרכו לכל הדברים האלה, אדרבה, יישמע במקומותיכם ששון ושמחה ימצא בה, שמחה וקול תודה.

* * * * *

קול צופיך

מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי
הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

בחוקותי - תשנ"ח - מאת מאת מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

במקומו, והיתה בעיה האם מותר לעשות את זה בשבת או ביום טוב מדין עובדין דחול. אבל כשרואים אדם נכה, או שהיום יש גגלות כאלה שכולם יודעים שהוא לא עושה את זה לצורך הנוחיות שלו אלא הוא עושה את זה כיון שהוא נכה ולא יכול ללכת, אז מדין זה ירדה הבעיה של עובדין דחול.

נשאה השאלה של ההפעלה שלה הכסא. יש שתי אפשרויות לאדם להשתמש בכסא עם מנוע. יש אפשרות אחת שיקנה שעון מסויים, ובערב שבת הוא יודע שהוא הולך להתפלל בשעה כזו לבית הכנסת, בערך גומרים בשעה זו, אז יכוון את השעון שיתחיל לפעול בשעה מסויימת, לדוגמא אם הוא הולך לנץ החמה, אז הוא הולך בשעה 04:30, ואם לא – אז הוא הולך – נגיד בשעה 07:00; הוא יבוא וישב על הכסא לפני השעה 07:00, ואז יתחיל לפעול לבד וימשיך הלאה. וכן בדרכו למנחה וכן על זה הדרך.

ואם לא – אין לו את השעון הזה, ויש כסא של נכים שהמנוע לא מתאים לשעון כזה, אז יקח שעון גרמא שעל ידי גרמא יתחיל להפעיל את הדבר הזה.

זה מותר לעשות למרות שאומרים לו לאדם למה לך ללכת לבית הכנסת? תשאר בבית! בשביל מה לך לבוא? לשמוע ספר תורה?? אתה פטור!! אבל מכיון שיש אנשים נכים שלפעמים זה משפיע עליהם לשלילה עצם העניין שלא הולכים להתפלל למקום שרגילים להתפלל עליהם למקום שיהיו יותר חולים – לבוא לידי ספק, אז לכן הקילו להם בדבר. ואנחנו מדברים באופן כללי, אנחנו לא מדברים באופן שילך כל אחד ואחד ללמוד איך לעשות את זה אלא צריך להתיעץ עם רב הבקי בדבר זה או עם מומחה שידע איך להפעיל ולעשות את הדבר הזה.

ויהי רצון שהקדוש ברוך הוא ישלח רפואה שלמה לכל חולי עמו ישראל, והסירותי מחלה מקרבך, ונזכה אנחנו לישועות ונחמות, ונזכה לגאולה שלמה בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן.

